

відбуваються, і яка виступає в ролі соціального ідеалу. Тільки в цьому випадку концепції державного регулювання економічної безпеки і міри по її досягненню знаходять свій сенс, стають дієвим початком масового визнання.

Список використаних джерел

1. Александров В. В. Финансово-кредитная система как фактор экономической безопасности транзитивного общества / В. В. Александров, Г. В. Задорожний, Е. Е. Юрченко; Харьк. нац. ун-т им. В. Н. Каразина. – Х., 2002. – 235 с.
2. Государственное регулирование экономики : Учеб. пособие / [Н.П. Хохлов, Л.В. Ефремова, С.Е. Гиль и др.; Под ред. Н.П. Хохлова, Л.В. Ефремова] ; Харьк. нац. экон. ун-т. – Х. : ИНЖЕК, 2005. – 206 с.
3. Корецький М. Пріоритети державного управління інвестиціями в Україні / М. Корецький // Зб. наук.пр. УАДУ / За заг. ред. В.І. Лугового, В.М. Князева. – К. : Вид-во УАДУ, 2001. – Вип. 2. – Ч. IV. – С. 119–128.
4. Экономическая безопасность предприятий интегрированной промышленной структуры : монография / под ред. А. В. Козаченко. – Луганск : Ноулидж, 2011. – 226 с.

References

1. Aleksandrov, V. V. Zhadorozhnyj, G. V. and Yurchenko, E. E. *Financial and credit system as a factor of economic security of a transitive society [Finansovo-kreditnaya sistema kak faktor ekonomicheskoy bezopasnosti tranzitivnogo obshchestva]*. Kharkiv: Nac. un-t im. V. N. Karazina n.p., 2002. Print.
2. Hohlov, N. P. Efremova, L. V. and Gil`, S. E. *Government regulation of the economy [Gosudarstvennoe regulirovanie ekonomiki]*. Kharkiv: INGEK n.p., 2005. Print.
3. Koretskyj, M. "Priorities of Public Administration Investment in Ukraine." *Zb. Nauk. Pr. UADU* 2.IV (2001): 119-128. Print.
4. Kozachenko, A.V. *Economic safety of the enterprises of the integrated industrial structure [Ekonomicheskaja bezopasnost` predpijatij integrirovannojo promyshlennoj struktury]*. Lugansk: Noulidg n.p., 2011. Print.

УДК 351.712

Дегтяр А. О., д.держ.упр., проф., ХДАК, м. Харків

*Diegtiar A., Doctor of Sciences of Public Administration, Full Professor,
Head of the Department of Management and Administration,
Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА В УПРАВЛІННІ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ

SPECIFICS APPLICATION OF TECHNOLOGY PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS IN THE INNOVATIVE PROJECTS MANAGEMENT

В статті аналізуються питання застосування технологій державно-приватного партнерства в управлінні інноваційними проектами, розглядається зарубіжний досвід публічно-приватного партнерства в інноваційній сфері в контексті його використання в Україні.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, публічно-приватне партнерство, інноваційний процес, інноваційні проекти, взаємодія держави та бізнесу, інноваційна сфера, концесійна модель, організаційна модель.

It has been analyzed the question of the technology public-private partnership in the management of innovation projects considered. It has been considered the foreign experience of public-private partnership in this field from the context of its use in Ukraine.

Keywords: public-private partnerships, innovation process, innovative projects, interaction of state and business, innovation sphere, concession model, organizational model.

Постановка проблеми. Актуальність проблеми підвищення якості управління інноваційними проектами обумовлюється зростанням впливу науки на соціально-економічний розвиток світового співтовариства в цілому, інтенсифікацією процесів створення та поширення знань, освоєння нових сегментів ринку, впровадження більш ефективних бізнес-процесів, організаційних структур і управлінських механізмів, активізацією інноваційної діяльності. І тут ключовим етапом в боротьбі за економічне процвітання країни стає виробництво нових знань і їх подальша трансформація з мінімальними витратами в інновації, необхідні для прогресу національної економіки.

В умовах обмежених можливостей бюджетів різних рівнів реалізація великих суспільно значущих інфраструктурних та інноваційних проектів вимагає залучення додаткових фінансових ресурсів і організаційно-технологічних можливостей приватного бізнесу. Одним з механізмів найбільш ефективного подолання тенденції технологічного відставання України в умовах переходу до інноваційної моделі економічного зростання можуть стати технології державно-приватного партнерства (ДПП). Формування та реалізація механізмів партнерства держави і приватного бізнесу повинні стати домінантами інноваційного типу зростання України, привести до підвищення інноваційної активності та ефективності інвестиційного сектора економіки, науки і освіти, знизити витрати бюджетів всіх рівнів при здійсненні суспільно значущих інноваційних проектів і програм. Однак розвиток партнерства держави і бізнесу в Україні натикається на низку перешкод, серед яких варто відзначити такі:

- 1) невизначеність та неузгодженість стратегічних пріоритетів інноваційного розвитку та механізмів впровадження ДПП;
- 2) відсутність концепції поетапного впровадження і використання моделей державно-приватного партнерства в інноваційній сфері;
- 3) недосконалість законодавчої бази;
- 4) неузгодженість дій органів державного управління;

5) брак системи дієвих стимулів для приватного підприємництва з метою його залучення в інноваційні проекти тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні засади державного управління інноваційним розвитком, являються предметом досліджень К. Алексеєвої, А. Балашова, Д. Гамана, Г. Груби, В. Гусева, А. Дегтяра, В. Ізюмської, С. Каракова, О. Крюкова, М. Крупки, О. Лапко, В. Петрушевської, О. Соловійова, Т. Франчук, В. Грига, А. Кузнєцова, М. Латиніна, О. Лошинської, Т. Ледян, І. Макаренко, З. Микитюк, І. Павленко, І. Федулової, та ін. та ін. Проблеми взаємодії держави і бізнесу аналізувалися у працях таких учених, як Т. Барнеков, Р. Бойл, В. Варнавський, Т. Єфименко, Я. Кузьмінов, М. Мейер, Д. Річ, М. Ролль, Л. Фабіус, А. Фербеке, О. Амоша, В. Дементьєв, А. Гриценко, В. Сікора, А. Чухно та ін.

Разом з тим, аналіз сучасних соціально-економічних проблем доводить необхідність більш докладного обґрунтування особливостей використання державно-приватного партнерства в управлінні інноваційними проектами.

Постановка завдання. Метою статті є проведення аналізу механізмів і технологій державно-приватного партнерства і визначення особливостей їх використання в управлінні інноваційними проектами.

Виклад основного матеріалу. Однією з головних причин актуалізації державної участі в інноваційній діяльності є необхідність забезпечення високого рівня конкурентоспроможності інноваційних компаній і продукції на зовнішніх ринках. Крім того, для розвитку інноваційного процесу необхідне створення не тільки загальних інституціональних умов, але й підтримка суспільно значимих проектів, що мають відносно низьку комерційну ефективність і високий рівень ризиків [4].

При виникненні, а в подальшому при вирішенні складних проблем взаємодії держави та бізнесу і влади в різних сферах відносин і різних його організаційних втіленнях використовується широкий спектр трактувань, найчастіше недостатньо інтегрованих і цілеспрямованих. У цьому зв'язку представляється доцільним використання дворівневого трактування даного інституту відносин бізнесу і влади, що включає:

- загальне концептуальне визначення цієї форми відносин, пов'язане з його принциповими особливостями;

- ряд спеціальних визначень, що відповідають особливостям складних специфічних відносин влади і бізнесу в різних соціально-економічних сферах розвитку країни, включаючи інституціональні відносини, інвестиційну та інноваційну сферу, сферу фінансових взаємин підтримки бізнесу і влади тощо.

У загальному концептуальному трактуванні державно-приватне партнерство являє собою особливу форму відносин влади і бізнесу, інститут взаємодії різних суб'єктів власності, що мають спільні цілі та рівноправний характер як за видатками та ризикам, так і за отриманими результатами.

Постійно зростаюча зацікавленість до розвитку ДПП в інноваційних проєктах є характерною для переважної більшості сучасних держав. Значущість дер-

жавно-приватних партнерств позначається на бюджетних асигнуваннях, законодавстві та розробці програм ДПП. За даними Світового банку щодо проектів ДПП в сфері інфраструктури, в Україні протягом 1992-2011 років було реалізовано 25 проектів, в які інвестовано 12 млн дол. США, з них близько 11,5 млн дол. США – в сфері телекомунікацій [2].

Виникнення та розвиток такого відносно нового явища у світовій практиці як державно-приватне партнерство обумовлено дією декількох базових факторів. Так, В. Варнавський [1] виділяє наступні фактори, що сприяють посиленню ролі партнерських форм господарювання в ринковій економіці на сучасному етапі:

- одним з найважливіших напрямків лібералізації економіки, курс на яку був взятий більшістю країн світу в 1980-1990 рр., є приватизація державних активів. І тут ДПП має величезне значення, оскільки державно-приватне партнерство означає часткову приватизацію державної та комунальної власності та громадських послуг;

- національні уряди не мають в достатніх обсягах фінансових ресурсів, щоб модернізувати, обслуговувати і розширювати виробничу та соціальну інфраструктуру. Залучення бізнесу до процесу відтворення створює основу для його структурної трансформації, спрямованої на розвиток інноваційно-інвестиційного комплексу;

- бізнесу значно більшою мірою, ніж державі властиві мобільність, швидкість прийняття рішень, здатність до нововведень, використання технічних і технологічних новацій. Держава ж може забезпечити підтримку державно-приватних підприємств, в тому числі за рахунок економічних важелів.

У нашій країні зростання інтересу до механізму ДПП обумовлено необхідністю здійснення структурної трансформації системи суспільного відтворення. Численні приклади вдалої взаємодії бізнесу і держави в розвинених країнах дозволяють сподіватися на позитивний результат застосування даної форми взаємодії в нашій країні, особливо в контексті її використання в процесі управління інноваційними проектами.

Державно-приватне партнерство в інноваційних проектах направлено на максимізацію ефективного використання ресурсів державного і приватного сектору для реалізації інноваційних проектів шляхом узгодження інтересів держави і бізнесу та координації їх спільних зусиль при доведенні результатів наукових досліджень і розробок до інновацій.

Виняткова значимість державно-приватних партнерств як ефективного інструменту реалізації інноваційної політики зараз визнається багатьма країнами ОЕСР [6], активно використовують ДПП для здійснення міжнаціональних (міжкраїнових) проектів (РНА-КЕ, ТАС18, МЕБА та ін.). У розвинених країнах нагромаджено неоціненний досвід створення та функціонування інституційної системи розвитку, що охоплює найважливіші сфери інноваційної економіки, – загальноєвропейські інститути (ЄБРР), і спеціальні агентства (в США, Великобританії, Голландії), агентства, що здійснюють підтримку експорту, в тому числі експортне страхування (французька Сорас, італійська 8АСЕ), й інститути, що підт-

римують інновації та високі технології (венчурний фонд 81ТКА у Фінляндії) та ін.

Взаємодія держави і бізнесу в інноваційних проектах передбачає дієве освоєння науково-технічних інновацій, здійснення організаційно-інституційних проектів у сфері національного відтворення, а також зниження ризиків і термінів реалізації науково-технічних та інноваційних проектів, бюджетних цільових програм.

Плідна взаємодія держави і бізнесу в інноваційній сфері відповідає відразу декільком необхідним і достатнім умовам для встановлення довгострокових партнерських відносин:

- по-перше – держава розглядає ДПП-проекти як джерело зміцнення свого бюджету і зростання податкових надходжень, а приватний бізнес – як один з напрямків довгострокового інвестування з прийнятним рівнем дохідності та ризику;
- по-друге – наукомістка продукція забезпечується стабільним тривалим державним попитом в ім'я досягнення загальної мети партнерів;
- по-третє – участь бізнесу стимулюється державними гарантіями за запозиченнями приватного капіталу, компенсацією витрат, поділом ризиків і вигод;
- по-четверте – цінова конкурентоспроможність проекту підкріплюється комплексом заходів пільгового оподаткування та митного регулювання поставок найважливіших комплектуючих елементів тощо [4].

Міжнародна практика свідчить про існування двох моделей ДПП, які умовно можна визначити як концесійну та організаційну [3].

1. *Концесійна модель ДПП* у сферах традиційної відповідальності держави у сучасному розумінні зародилася у Великій Британії. На початку 1990-х років уряд Дж. Мейджора подав ініціативу приватного фінансування (РРІ) – першу системну програму, спрямовану на стимулювання державно-приватного партнерства, яка виникла як результат стурбованості з приводу зростаючого державного боргу в стандартній моделі державних закупівель 1980-х років. За ініціативою РРІ держава замовляла приватним інвесторам будівництво великих капіталомістких об'єктів за їх власний рахунок. Після закінчення будівництва об'єкт брався державою у довгострокову оренду.

Таким чином, приватні інвестиції поверталися за рахунок сплати орендних платежів, а після закінчення строку оренди об'єкт передавався за символічною вартістю або безкоштовно державі. У багатьох випадках інвестор залучався до подальшої експлуатації об'єкта та отримував від цього доходи. Об'єктами приватної фінансової ініціативи могли ставати об'єкти інфраструктури (залізниці та автомобільні дороги, школи, лікарні, тюрми тощо). Тільки за 5 років з 1997 до 2003 року розквіту у Великій Британії механізму РРІ було реалізовано 563 проекти із загальним кошторисом у 35,5 млрд фунтів.

У практиці західних країн використання ДПП суттєво розширилося і стало своєрідною альтернативою приватизації важливих об'єктів у галузях електроенергетики, транспорту, комунального господарства, охорони здоров'я, освіти й національної безпеки. Німеччина та Австрія використовували ДПП як механізм,

спрямований на скорочення втручання держави, зокрема при прийнятті управлінських рішень, у секторах, що традиційно перебували у державній власності: енергетика, важка промисловість, гірничодобувна галузь, банківська сфера. Модель ДПП у сфері традиційної державної відповідальності була реалізована у багатьох країнах ЄС.

2. *Організаційна модель публічно-приватного партнерства (ППП)* забезпечує організацію і налагодження стійких зв'язків між публічним, приватним і третіми секторами з метою сприяння економічній та соціальній політиці розвитку. У PPP, яке може відбуватися у будь-якій сфері і до будь-яких об'єктів розвитку, публічним партнером виступає не тільки держава, а й регіональний суб'єкт (територіальна громада), державні та комунальні підприємства, установи, організації, об'єднання). У межах цієї моделі PPP розглядається як ефективна модель реалізації інноваційної політики на рівні ЄС та ОЕСР.

Так, у межах Плану дій для Європи в рамках оновленої інноваційної політики ЄС «Інновації в дослідження» було передбачено різноманітні заходи щодо такого:

- налагодження партнерських зв'язків між науково-дослідними організаціями, промисловістю та регулюючими органами щодо розробки стратегії технологічного розвитку, «створення європейських технологічних платформ» навколо ключових технологій;

- підвищення ефективності державної підтримки не тільки через фіскальні заходи, а й через налагодження зв'язків державного сектору досліджень із промисловістю;

- ініціювання і проведення нормативних та адміністративних реформ, а також заходів підтримки, що дозволять державним дослідницьким інститутам та університетам реалізувати найбільш ефективні зв'язки з промисловістю при збереженні соціальної місії у галузі освіти та фундаментальних досліджень, зокрема, через створення спільних підприємств, інкубаторів, наукових парків, венчурних фондів і нових типів публічно-приватного партнерства.

В ЄС у межах PPP були впроваджені такі ініціативи:

- у 2007 р. був створений Фонд розподілу фінансових ризиків (K8PP), який передбачає інвестиційну схему фінансування для приватних компаній і державних установ у галузі К&Б, включаючи корпорації, державно-приватні партнерства, спільні підприємства, науково-дослідні інститути, університети, наукові і технологічні парки;

- у 2008 р. було прийняте рішення про створення Європейського інституту інновацій і технологій (EIT), метою якого стало створення партнерських союзів суб'єктів наукових досліджень, вищої освіти та бізнесу (підприємництва) під назвою «Співтовариство знань та інновацій»;

- у 2008 р. ЄК створила Європейську раду з досліджень (EKC) із представників науки і бізнесу для фінансування та стимулювання наукових знань, відштовхуючись від управління інвестуванням «знизу вгору», а не керуючись пріоритетами, встановленими політиками, що дозволяє формувати більш гнучку систему

орієнтації досліджень на нові й перспективні напрями технологій [3].

Для розвитку і зміцнення зв'язків науки, промисловості і держави (територіальних утворень) Рада ЄС закликала сприяти формуванню інноваційних кластерів світового рівня, а також регіональних кластерів і мереж. У 2008 р. з'явився документ «На шляху до кластерів у Європейському Союзі: втілюючи комплексну інноваційну стратегію», у якому на основі досвіду 3000 світових кластерів були сформульовані засади політики ЄС щодо кластерів і намічені конкретні завдання в цьому напрямі.

Урешті оновлена стратегія соціально-економічного розвитку «Європа 2020», прийнята у 2010 р., також передбачила впровадження PPP як керівну ініціативу Європи з побудови Інноваційного Союзу, зокрема з метою вирішення глобальних соціальних проблем і підвищення конкурентоспроможності ЄС на міжнародному ринку.

Аналіз практики європейських країн свідчить, що ДПП розглядається більшістю з них як пріоритетний інструмент реалізації інноваційної політики за такими напрямками, як:

1. Стратегічне співробітництво у сферах критично важливих для держави (суспільства) соціальних інновацій і високих технологій.

2. Забезпечення зв'язків між наукою і бізнесом та трансферу технологій у ринковий обіг.

3. Розумна підтримка суб'єктів підприємництва, малих і середніх підприємств, приватних інвестицій у дослідження та інновації, за допомогою партнерського фінансування та розподілу ризиків між публічним і приватним партнерами.

4. Кластероорієнтована політика.

Широка концепція партнерства у науковій та інноваційній сфері пов'язана з новою функцією держави, яка стає у прямому сенсі «партнером», а не «регулятором» у тому розумінні, яке передбачає односторонній вплив. Тобто держава виступає у відносинах ДПП не як суб'єкт влади, а як рівноправний партнер, як підприємець, що готовий розділити ризики від інноваційної діяльності.

Основоположник сучасної доктрини господарського права В. К. Мамутов розглядає партнерство як основу господарських відносин взагалі, що не мають того характеру рівності та підпорядкування суб'єктів стосовно один одного, що притаманні цивільно-правовим і адміністративно-правовим відносинам. У горизонтальних господарських відносинах створюється інша рівність, ніж у цивільних відносинах, вона покликана не розділяти, а об'єднувати інтереси суб'єктів, перетворювати їх на партнерів, які у рівному підкоренні господарському порядку можуть знайти свій спільний інтерес [3].

Слід відзначити, що відносини PPP характеризуються не тільки рівністю суб'єктів партнерства перед законом (порядком), а саме рівністю сторін одна одній (за обсягом прав та обов'язків), що більш притаманна методології цивільного права. Характерною є й форма вираження цих відносин, в основі якої є договір, угода, формальні та неформальні домовленості, відносини особистої довіри. Цей договір може передбачати створення спеціальної гібридної структури, інституції

(органу або юридичної особи) за участю сторін партнерства.

Ознакою відносин ППП в інноваційній сфері є спільність інтересів публічного і приватного партнерів, які стають не зустрічними, а односпрямованими. Це накладає відбиток на характер договорів публічно-приватного партнерства, які за правовою природою тяжіють до спільної діяльності (простого товариства). Партнери несуть спільні витрати, ризики та відповідальність, а також беруть спільну участь у веденні справ та розподілі прибутків у межах партнерства, діють із спільною метою. Таке уявлення відповідає сучасній концепції, викладеній віце-головою Комісії з інновацій та конкурентної політики ЄЕК ООН Альбертом Н. Лінком, чий дослідження ППП активно використовуються Національним науковим фондом США, ОЕСР і Світовим банком [5]. А. Лінк стверджує, що ППП слід розглядати як:

- відносини формальні і неформальні (тобто офіційні та неофіційні) між публічними і приватними учасниками К&Б процесів (до публічних він відносить федеральний уряд, уряд штатів і локальні органи, державні лабораторії, науково-дослідні інститути, державні університети, державні установи, організації і підприємства, а також об'єднання, а до приватного сектора – будь-які організаційно-правові форми, особливо спеціалізовані комерційні фірми);

- інституціональне об'єднання державних і приватних фінансових, інфраструктурних та дослідних ресурсів. Причому участь держави може бути як визначальною, так і навпаки [5].

Термін «інституціональний» вживається у європейських документах у розумінні перетворення певного явища (у даному випадку — партнерства) на організаційно-правове утворення з визначеною структурою відносин, ієрархією управління та правилами поведінки і є спадком теорії інституцій, однією з течій буржуазної політичної науки у Франції, сформованої у 20-30-ті рр. М. Оріу, Ж. Ренаром. У сфері інновацій мова йде про юридичну особу або іншу інноваційну структуру, що характеризується організаційною єдністю, ієрархією управління, наявністю відокремленого майна (зокрема, власного рахунка), здатністю виступати від свого імені у цивільному обігу. Інноваційною структурою буде, зокрема, науковий і технологічний парк, технополіс або інша кластерна організація, що являє собою господарське об'єднання без створення юридичної особи. Договірна та інституціональна основа буде правовою формою організації відносин партнерства або організаційно-інституціональною основою партнерства [3].

Висновки. Отже, під державно-приватним партнерством в інноваційній сфері пропонуємо розуміти взаємовигідні організаційно-правові, соціально-економічні та управлінські відносини між владними структурами (державного, регіонального та муніципального рівнів) та організаціями приватного бізнесу на основі делегування державою партнеру в тимчасове користування ключових правомочностей власності (право контролю над використанням активів, право на управління, право на вилучення доходу), розподілу ризиків для найбільш ефективного управління ними та міри відповідальності між партнерами, юридичного узгодження інтересів партнерів з метою реалізації масштабних (локальних) сус-

пільно значущих інноваційно орієнтованих довгострокових інвестиційних проєктів та програм у широкому діапазоні галузей економіки, політики, освіти, науки, культури.

Таким чином, державно-приватне партнерство, як закріплене договором довгострокове співробітництво, дозволяє зосередити в єдине ціле необхідні ресурси і мінімізувати ризики шляхом їх оптимального розподілу між партнерами.

Предметом подальшого дослідження проблеми може бути саме механізм мінімізації ризиків і оптимізація розподілу обов'язків між владою і бізнесом в управлінні великими інноваційними проєктами.

Список використаних джерел

1. Варнавский В. Государственно-частное партнерство: некоторые вопросы методологии [Електронний ресурс] / В. Варнавский // Вестник ИЭ РАН. – 2009. – № 3. – С. 1–14. – Режим доступу: <http://www.strana-oz.ru/?article>.
2. Павлюк А. Щодо розвитку державно-приватного партнерства як механізму активізації інвестиційної діяльності в Україні. Аналітична записка / А. Павлюк, Д. Ляпін. – [Електронний ресурс]. – Національний інститут стратегічних досліджень, 2012. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua>.
3. Сімсон О.Е. Державно-приватне партнерство в інноваційній сфері [Електронний ресурс] / О.Е. Сімсон // Вісник Академії правових наук України. – 2011. – № 4 (67). – С. 222–230. – Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua.
4. Тараненко І.В. Державно-приватне партнерство в інноваційній сфері: світовий досвід та перспективи розвитку в Україні [Електронний ресурс] / І.В. Тараненко, О.В. Охінко // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. – № 1 (4). – С. 376–386. – Режим доступу: www.old.duep.edu/res/files/2113/Taranenko.doc.
5. Albert N. Link. Public/Private Partnerships Innovation Strategies and Policy Alternatives. – N.-Y.: Springer Science+Business Media, Inc., 2006. – 155 с.
6. OECD Science, Technology and Industry Outlook, 2004. – Paris. – 234 с.

References

1. Varnavskij, V. "Public-private partnership: some issues of methodology." *Vestnik IE RAN* 3. (2009): 1-14. 2009. Web. 24 Mar. 2017. <<http://www.strana-oz.ru/?article>>.
2. Pavlyuk, A. and Liapin, D. "On the development of public-private partnerships as a mechanism of activation of the investment activity in Ukraine." *National'nyj inatitut strategichnyh doslidgen`*. (2012). Web. 24 Mar. 2017. <<http://www.niss.gov.ua>>.
3. Simson, O. "The public-private partnership in innovation sphere." *Vestnik Akademii pravovyh nauk Ukraini* 4 (67). (2011): 222-230. 2011. Web. 24 Mar. 2017. <irbis-nbuv.gov.ua>.
4. Taranenko, I.V. and Ohinko, O.V. "Public-private partnership in the innovation sphere: international experience and prospects in Ukraine." *Buleten` Mignarodnogo Nobelevs'kogo ekonomichnogo forumu* 1 (4). (2011): 376-386. 2011. Web. 24 Mar. 2017. <www.old.duep.edu/res/files/2113/Taranenko.doc>.
5. Albert N. *Public/Private Partnerships Innovation Strategies and Policy Alternatives*. N.-Y.: Springer Science+Business Media, 2006. Print.
6. *OECD Science, Technology and Industry Outlook*. Paris, 2004. Print.